

Pediatric Abdominal Imaging

ภาพวินิจฉัยช่องท้องเด็ก

ศุภิกา กฤษณ์ไพบูลย์

คำนิยาม	A
คำนำ	B
คำอุทิศ	D
กิตติกรรมประกาศ	E
ผู้พิมพ์	F
สารบัญ	G
สารบัญภาพ	K
สารบัญตารางและแผนภาพ	S

ส่วนที่ 1: ความรู้พื้นฐานของภาพวินิจฉัยช่องท้องในเด็ก (Basic Knowledge of Pediatric Abdominal Imaging)

บทที่ 1	หลักการและเทคนิคของภาพวินิจฉัยชนิดที่มีใช้ภาพตัดขวาง: ภาพรังสีธรรมดาและฟลูออโรสโคป	1
	(Principles and Techniques in Non-Cross-Sectional Imaging: Plain Radiograph and Fluoroscope)	
1.1	การตรวจโดยภาพรังสีธรรมดา (plain radiograph)	2
1.2	การตรวจโดยฟลูออโรสโคป (fluoroscope)	6
1.3	สรุปข้อดีข้อเสียของการตรวจแบบ non-cross-sectional imaging	11
บทที่ 2	หลักการและเทคนิคของภาพวินิจฉัยชนิดภาพตัดขวาง: อัลตราซาวด์ เอกซเรย์คอมพิวเตอร์และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า	15
	(Principles and Techniques in Cross-Sectional Imaging: Ultrasound, Computed Tomography and Magnetic Resonance Imaging)	
2.1	การตรวจอัลตราซาวด์ (ultrasound)	16
2.2	การตรวจเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (computed tomography, CT)	19
2.3	การตรวจคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (magnetic resonance imaging, MRI)	34
2.4	สรุปข้อดีข้อเสียของการตรวจแบบ cross-sectional imaging	39

บทที่ 3	ลักษณะปกติของภาพวินิจฉัยในเด็กและความแตกต่างจากผู้ใหญ่	45
	(Normal Imaging Findings in Children and Difference from Adults)	
3.1	ลักษณะปกติและความแตกต่างจากผู้ใหญ่ในภาพรังสีธรรมดา (plain radiograph)	46
3.2	ลักษณะปกติและความแตกต่างจากผู้ใหญ่ในภาพการตรวจฟลูออโรสโคป (fluoroscope)	48
3.3	ลักษณะปกติและความแตกต่างจากผู้ใหญ่ในภาพอัลตราซาวด์ (ultrasound)	49
3.4	ลักษณะปกติและความแตกต่างจากผู้ใหญ่ในภาพเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (computed tomography, CT)	57
3.5	ลักษณะปกติและความแตกต่างจากผู้ใหญ่ในภาพคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (magnetic resonance imaging, MRI)	58
บทที่ 4	ผลทางชีววิทยาของรังสีต่อร่างกายและปริมาณรังสี	63
	(Radiobiological Effects and Radiation Doses)	
4.1	ผลทางชีววิทยาของรังสีต่อร่างกาย	64
4.2	ปริมาณรังสีของการตรวจแต่ละชนิด	66
4.3	ความสำคัญของปริมาณรังสีในการตรวจด้วยเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (computed tomography, CT)	66
4.4	คำจำกัดความของตัวชี้วัดเชิงปริมาณของรังสีที่ได้รับจากการตรวจด้วยเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT radiation dose metrics)	67
4.5	ระดับรังสีอ้างอิงทางรังสีวินิจฉัย (diagnostic reference level, DRL)	69
ส่วนที่ 2:	ภาพวินิจฉัยในปัญหาของช่องท้องที่พบบ่อยในเด็ก (Imaging of Common Pediatric Abdominal Problems)	
บทที่ 5	การอุดตันของลำไส้ส่วนต้น	77
	(Upper Gastrointestinal Obstruction)	
5.1	บทบาทของภาพวินิจฉัยแต่ละชนิดในลำไส้อุดตัน	78
5.2	ขั้นตอนภาพวินิจฉัยภาวะลำไส้อุดตัน	81
5.3	สาเหตุลำไส้ส่วนต้นอุดตันในเด็กจำแนกตามกลุ่มช่วงอายุ	81

5.4	การอุดตันของลำไส้ส่วนต้นที่พบบ่อย	83
5.5	การอุดตันของลำไส้ส่วนต้นที่พบไม่บ่อย	99
บทที่ 6	การอุดตันของลำไส้ส่วนปลาย	107
	(Lower Gastrointestinal Obstruction)	
6.1	สาเหตุลำไส้ส่วนปลายอุดตันในเด็กจำแนกตามกลุ่มช่วงอายุ	108
6.2	การอุดตันของลำไส้ส่วนปลายที่พบบ่อย	108
6.3	การอุดตันของลำไส้ส่วนปลายที่พบไม่บ่อย	133
บทที่ 7	ช่องท้องเฉียบพลันในทารกและเด็กเล็ก	141
	(Acute Abdomen in Infants and Small Children)	
7.1	บทบาทของภาพวินิจฉัยแต่ละชนิด	142
7.2	สาเหตุของอาการทางช่องท้องเฉียบพลันที่พบบ่อยในทารก	147
7.3	สาเหตุของอาการทางช่องท้องเฉียบพลันที่พบบ่อยในเด็กเล็ก (อายุ 1-5 ปี)	156
7.4	สรุปความผิดปกติจากภาพวินิจฉัยของโรค/ภาวะที่เป็น	162
	สาเหตุอาการทางช่องท้องเฉียบพลันที่พบบ่อยในทารกและเด็กเล็ก	
บทที่ 8	ช่องท้องเฉียบพลันในเด็กโตและวัยรุ่น	167
	(Acute Abdomen in Children and Adolescents)	
8.1	สาเหตุของอาการทางช่องท้องเฉียบพลันที่พบบ่อยในเด็กโตและวัยรุ่น	168
8.2	สรุปความผิดปกติจากภาพวินิจฉัยของโรค/ภาวะที่เป็นสาเหตุ	186
	อาการทางช่องท้องเฉียบพลันที่พบบ่อยในเด็กโตและวัยรุ่น	
บทที่ 9	การบาดเจ็บของช่องท้องเด็ก	193
	(Pediatric Abdominal Trauma)	
9.1	กายวิภาคและสรีรวิทยาของเด็กที่ต่างจากผู้ใหญ่	194
9.2	กลไกการบาดเจ็บ	194
9.3	แนวทางการส่งตรวจภาพวินิจฉัย	195
9.4	บทบาทและประโยชน์ของภาพวินิจฉัยแต่ละชนิด	197
9.5	การบาดเจ็บของอวัยวะเนื้อตัน (solid organs)	199
9.6	การบาดเจ็บของลำไส้และเยื่อหุ้มลำไส้ (mesentery)	217

ส่วนที่ 3: ภาพวินิจฉัยของเนื้องอกในช่องท้องในเด็ก (Imaging of Pediatric Abdominal Tumors)

บทที่ 10	มะเร็งในช่องท้องที่พบบ่อย	227
	(Common Malignant Abdominal Tumors)	
10.1	สาเหตุของก้อนในช่องท้องเด็ก	228
10.2	บทบาทและประโยชน์ของภาพวินิจฉัยแต่ละชนิด	228
10.3	มะเร็งในช่องท้องที่พบบ่อย	232
10.3.1	Neuroblastoma (NB)	232
10.3.2	Wilms tumor	241
10.3.3	Hepatoblastoma (HB)	247
10.3.4	Gonadal germ cell tumor	257
บทที่ 11	ภาพวินิจฉัยแยกโรคของอวัยวะในช่องท้องที่พบบ่อย	271
	(Differential Imaging Diagnosis of Tumors Arising from Common Abdominal Organs)	
11.1	ภาพวินิจฉัยแยกโรคของก้อนเนื้องอกตับ	272
11.2	ภาพวินิจฉัยแยกโรคของก้อนเนื้องอกไต	275
11.3	ภาพวินิจฉัยแยกโรคของก้อนเนื้องอกต่อมหมวกไต	277
บทที่ 12	ภาพวินิจฉัยแยกโรคของอวัยวะในช่องท้องที่พบบ่อย	311
	(Differential Imaging Diagnosis of Tumors Arising from Uncommon Abdominal Organs)	
12.1	ภาพวินิจฉัยแยกโรคของก้อนเนื้องอกตับอ่อน	312
12.2	ภาพวินิจฉัยแยกโรคของก้อนเนื้องอกลำไส้ เยื่อหุ้มลำไส้ และเยื่อช่องท้อง	312
12.3	ภาพวินิจฉัยแยกโรคของก้อนเนื้องอกม้าม	320
	รายการคำย่อ (abbreviation)	333
	อภิธานศัพท์ (glossary)	336
	ดัชนี (index)	338